

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

50. Marcus Antonius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Caius Gracchus.

lius Atheniensis exemplum, qui fessulæ pallio
nudatum semper percusiebat. Vide Plutarch. in
Gracchus.

CAPVT XLVIII.

Sed ecce in manibus vir, & præstantissimo Singenio, & flagranti studio, & doctus a puer Cicerone, & Bruto de Cais Graccho honorificum iudicium.

Enī virtus tis. Valer. Max. 4.8.6.10. dit cæteros oratores nihil pueros præstare.

Quoties apud populum concionatus est, seruum Erycinum post se musicæ artis peritum habuit, qui occulte eburnea fistula pronuntiationis eius modos formabat, aut nimis remissos excitando, aut plus iusto concitatos reuocando, quod ipsum calor, atque impetus actionis, attentum huiusc temperamenti estimatorem non patiebatur. Extat nobilissimi ingenij fragmentum in ea aporia, & quærela, quam habuit ad populum. Quod me miser conferam? In Capitoli lumine; at fratris sanguine redundati An domum; matrem ne ut videcam lamentantem, & abiectam? &c. Hæc inclinata voce pronuntians ipsis inimicis lachrymas excusit.

N. N.

a Hic est, ut ait Plutarc. in Gracchus, quo dicente P. R. præ gaudio videbatur suus d. us. a. x. g. Caius iudeus, iuxta quem ceteri oratores; nuditus undivisaq. iudeus videbantur.

b Primus inter dicendum in Rostris de ambulauit, & togam ex humero diduxit, iuxta Cleonis il-

Quintus Catulus.

CAPVT XLIX.

IAm' Quintus Catulus, non antiquo illo mo-
re, sed nostro (si quid fieri potest perfec-
tius) eruditus, multæ literæ, summa vita, non
solum naturæ, comitas, incorrupta quædam
latini sermonis integritas, quæ perspicci, cum
ex eius orationibus potest, tum facillimè ex eo
libro, quem de consulatu, & de rebus gestis
suis conscriptum molli, & Xenophonico ge-
nere sermonis, misit ad Aulum Furium Poetam
familiarem suum. Hæc Cicero in Bruto, qui
multa sanc huic vbiique tribuit, sed præcipue
laudem incorrupti sermonis, quæ virtus non
est in oratorijs ornamenti subobscura. Nam
& in Oratore ait, quid iucundius auribus no-
stris vñquam accidit huius oratione Catuli?
quæ est pura sic, vt latinè loqui, penè solus vi-
deatur; sic autem grauis, vt in singulari digni-
tate omnis tamen adhuc humanitas, ac lepos.
Quid multa istum audiens sic iudicare soleo,
Laus Caius
li insignia
traxeris, vitiolius, & deterius futurum.

Marcus Antonius.

CAPVT L.

Quam multi oratores commemorati sunt, & Iudicium
Ciceronis de
Antonio, &
Crasso.
In Antonio,
& Crasso
Romana
eloquentia,
cum Graeca
equata.
Antonij do-
tes. Pruden-
tia & eco-
nomia di-
cendi.
Memoria.

quandiu in eorum enumeratione versa-
munt, cum tamen spissè, atque vix, ut dudum ad
Demosthenem, & Hyperidem, sic nunc ad
Antonium, Crassumque perennimus. Nam
ego sic existimo, hos oratores fuisse maximos,
& in his primum cum Grecorum gloria latine
dicendi copiam æquatam. Omnia veniebant
Antonio in mentem: eaque suo quæque loco,
vbi plurimum proficere, & valere possent, ut
ab imperatore equites, pedires, leuis armatu-
ra, si ab illo maxime opportunis orationis
partibus collocabatur. Erat memoria summa,
nulla meditationis suspicio. Imperatus semper
aggregi ad dicendum videbatur, sed ita erat
paratus, ut iudices, illo dicente, nonnunquam
viderentur non satis parati ad cauendū, fauisse
verba ipsa, non illa quidem elegantissimo ler-

D 2 mone,

Elocutio minime ele-
mons. Itaque diligenter loquendi laude ca-
ruit: neque tamen est admodum iniquitatem locu-
tus, sed illa, quæ propria laus oratoris est in
verbis. Nam ipsum latine loqui, est illud quidem
(vt paulo ante dixi) in magna laude po-
nendum: sed non tam sua sponte, quam quod
est à plerisque neglectum. Non enim tam præ-
clarum est, scire latine, quam turpe negligere:

Elocutio nō est propria
virtus ora-
toria.

Antonij fly-
lus excelse
figuratus.

Aelios fin-
gularius.

verum multò magis hoc idem in sententia-
rum ornamentis, & conformatiōnibus. Quo
genere quia præstat omnibus Demosthenes,
idcirco a doctis oratorum est princeps iudica-
tor, & utrācūq; quæ vocant Græci, ea maz-
ime oratorem: eaque non ita in verbis
pingendis habent pondus, quam in illuminan-
dis sententijs. Sed cūm hinc magna in Antonio,
tum actio singularis: quæ si partienda est in ge-
stum, atque vocem, gestus erat non verba ex-
primens, sed cum sententijs congruens: ma-
nus, humeri, latera, suppositio pedis, status, in-
cessus, omnisque motus cum verbis, & senten-
tijs que conseruantur, vox permanens, verum
subiecta natura: sed hoc vitium huic vni in
bonum conuertebat. Habebat enim sibile
quiddam in questionibus, aperteque cum ad
fidem faciendam, tum ad misericordiam com-
mouendam: vt verum videatur in hoc illud,
quod Demosthenem ferunt, ei qui quesuissent,
quid primum esset in dicendo, in actionem: quid secundum, idem: & idem tertium respon-
dise. Nulla res magis penetrat in animos, eoz
que fingit, format, &c. talesque oratores
videri facit, quales ipsi se videri volunt: huic
alij parem esse dicebant, alij anteponebant L.
Crassum. Illud quidem certè omnes ita iudi-
cabant, neminem esse, qui borum alterutro pa-
tronum, cuiusquam ingenium requireret.

N. N.

a. Plutarchus tribuit illi λόγον Ζεφύριον, 180.
Xap̄o Surenem, & gratiam uerborum, que globum
asiam circumflantum militum, qui ad eum in-
serficiendum venerant, velut pre-
figi: et astoni: sum des-
nus.

Marcus Crassus.

CAPVT LI.

EQuidem, quanquam Antonio tantum tri-
buo, quantum supra dixi, tamen Crasso ni-
hil statuo fieri potuisse perfectius: Erat summa paratio, &
grauitas, erat cum grauitate iunctus faceta-
rum, & urbanitatis oratorius, non securilis le-
pos: Latine loquendi accurata & sine molestia iudicium.
diligens elegancia, in differendo mira explicatio. Crassi vir-
tus; cum de iure civili, cum de æquo, & bono rutes.
disputaretur, argumentorum, & similitudinū Granitas,
copia. Nam vt Antonius conjectura mouenda, comitas, ele-
incredibilem vim habebat, sic in interpretan-
ganis ser-
do, in diffiniendo, in explicanda equitate nihil monus, in
erat Crasso copiolius, idque cum se p̄e alias, explicanda
tum apud centum uiros in M. Curij causa cog-
equitas co-
nitum est. Ita eis multa, rum contra scriptum p̄ia,
pro æquo, & bono dixit, vt hominem acutissimum Qu. Scœuolum, & in iure, in quo illa
causa vertebatur, peritisimum, obtueret ar-
gumentorum, exemplorumque copia: atque ita
tum ab his patronis æqualibus, etiam con-
siliaribus, causa illa dicta est, cum vterque ex
contraria parte ius ciuile defendeter, vt elo-
quentium Iurisperiti Crassus, Iurisperitorum elo-
quentis Crassus Scœuola putaretur.

Seruius Sulpitius.

CAPVT LII.

NOn facilem dixerim plus studij, quam
Seruium; & ad dicendum, & ad omnes bo-
narum rerum disciplinas adhibuisse: nam & in
ipsius exercitatiōnibus incunabula, & rate, fui-
mus, & postea vna Rhodū ille etiam profectus
est, quo melior esset, & doctior: & inde vt
redij, videtur mihi in secunda arte primus esse
maluisse, quam in prima secundus. Arque haud
scio, an par principibus esse potuisse, sed for-
tasse maluit, id quod est adeptus, longè omnium,
non eiusdem modi ætaris, sed eorum ex-
iam, qui fuissent, in iure ciuili esse præcep-
sunt.

N. N.

a. Seruius Sulpitius maluit Iurisperitorum esse
primus, quam Oratorum secundus. Eius eximia
laudatio ex ea Philip. 3.

Cotta.